

**Государственное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа № 28 с.п. Южное»**

**Аннотации к рабочим программам
учебного предмета «Родной (ингушский) язык»
5-9 классов**

Учитель: Цороева Т.М-Б.

2022-2023 учебный год

Кхетама каьхат

Таханарча денна хьехархошта хьалхашка докхий декхараш латт. Уж да хьалкхувш йоага техье эздел долаш, г1улакхаца, нахаца товш, 1имерза, ший моттиг далаца ховш, Даьхе а къам а, шийна хьалхашка латта декхараш кхетадеш, цу хьакъехьа къахьегаш, дийша, 1илман лардаш 1омаь, вахаре царех пайда эца ховш хьалкхейр.

Наьна мотт Томабар, грамматика хар боккха лоархам болаш да дешархой кхетам дег1абоалабара, х1ана аьлча мотт Томабарца кхетаю метта хозал, из б1аьхий хилар, кхыча къамий мотт а дикага кхетабу бераша, цар культура Йовз а новкъостал ду.

Наьна метта урокаш т1а дешархоша г1алг1ай метта грамматически лардаш Томаю, къамаьл шаьрдара балхаш а ду.

Ер программа оттаяь я 5-9 классашта лаьрха йолча республикански программа ларда т1а. Автор Л.Б.Зязикова. Магас. 2011, «Галгай метта грамматика» учебник И.А. Оздоев, Р.И.Оздоев 8 класс». Магас. 2011.

5-9 классашка г1алгай мотт хьехар д1адолалу юххьанцарча классашка Томадаьр кердадакхарца, дахо Томадер хьалха омаданца дувзаш дахьо.

8-9 классашка синтаксиси стилистики 1омаю. Цу даькье дешархой дика кхеташ хила беза предложенешта юкьерча дешай мел долча бувзамех.

Программо хьакъоастадаьд Галг1ай метта грамматика чулоацам к1оаргага дешархошта Томабара, эшаш дола декхари наькъаши:

Грамматика Томаеш дешархой ха декхариьла ба деша лард, чаккхе, овла, дешхьалхе, суффикс, уж яздара бокъонаш; къамаьла доакъош, цар нийсаяздара бокъонаш; предложеной тайпаш, предложеной чура дешай бувзам, предложено маженаш. Берашта ха деза дош мишта хьахиннад, из Малага къамаьла дакъа да...къамаьла навькаш.

Цхьайолча моттигашка интонаци теркальяр-хиланза даргдоацачарех да, хана аьлча из теркал ца йича, малага хьарак оттаде деза ховргдоацандаь. Иштта из теркаьярца увттаду предложени кхоачалуча т1адам, хаттара е айдара хьарак, предложенона юкье тадерзара техьа, айдардеша т1ехьа, а... яхача дешашта техьа- запятойш а, айдара хьаракаш а.

Дешархой культура лакхьари 1 омадаьчун дег1айоалаяри хила деза хара урока. Из болх дахьо тайп-тайпара упражненеш кхоачашьярца. Дешархоша шерра пайда эца беза гонахьа долча бакъдолцох, вахаре

шоашта дайначох а, довзачох а, школе а, цага а беча къахьегамах. Тайп -тайпарча дошлоргах пайда эца Томале беза дешархой, шоаш бувцаш бола мотт б1аьхий, ира, говза, хоза бувцаргболаш, къамаьл деча хана а йоазув деш а галаташ дергдоацаш.

Хара уроках, керда ча темах хоам беш, хьалха 1омадаьр кердадакккха деза дешархоша.

Кхетама каъхат

Таханарча денна хъехархошта хъалхашка доккхий декхараш латт. Уж да хъалкхувш йоаг1а т1ехье эздел долаш, г1улакхаца, нахаца товш, 1имерза, ший моттиг д1алаца ховш, Даъхе а къам а, шийна хъалхашка латта декхараш кхетадеш, цу хъакъехъа къахъегаш, дийша, 1илман лардаш 1омаяь, вахаре царех пайда эца ховш хъалкхейр.

Наъна мотт 1омабар, грамматика хар боккха лоарх1ам болаш да дешархой кхетам дег1абоалабара, х1ана аьлча мотт 1омабарца кхетаю метта хозал, из б1аьхий хилар, кхыча къамий мотт а дикаг1а кхетабу бераша, цар культура йовз а новкъостал ду.

Наъна метта урокаш т1а дешархоша г1алг1ай метта грамматически лардаш 1омаю, къамаьл шаьрдара балхаш а ду.

Ер программа оттаяь я 6-7 классашта лаьрх1а йолча республикански программа ларда т1а. Автор «Г1алг1ай метта грамматика» учебник И.А.Оздоев, Р.И.Оздоев 6-7 класс». Магас. 2011.

Г1алг1ай мотт хъехар д1адолалу юхъанцарча классашка 1омадаьр кердадаккхарца, д1ахо 1омадер хъалха 1омадаьчунца дувзаш д1ахьо.

Программо хъакъоастадаьд Г1алг1ай метта грамматика чулоацам к1оаргаг1а дешархошта 1омабара, эшаш дола декхараши наькъаши:

Грамматика 1омаеш дешархой ха декхарийла ба деша лард, чаккхе, овла, дешхъалхе, суффикс, уж яздара бокъонаш; къамаьла доакъош, цар нийсаяздара бокъонаш; предложеной тайпаш, предложеной чура дешай бувзам, предложено маьженаш. Берашта ха деза дош мишта хъахиннад, из малаг1а къамаьла дакъа да...

Цхъайолча моттигашка интонаци теркалъяр- хиланза даргдоацачарех да, х1ана аьлча из теркал ца йича, малаг1а хъарак оттаде деза ховргдоацандаь. Иштта из теркалъярца увттаду предложени кхоачалуча т1адам, хаттара е айдара хъарак, предложенона юкъе т1адерзара т1ехъа, айдардеша т1ехъа, х1аа, а... яхача дешашта т1ехъа- запятойш а, айдара хъаракаш а.

Дешархой къамаьла культура лакхъари 1омадаьчун навыкаш дег1айоалаяри хила деза х1ара урока. Из болх д1ахьо тайп-тайпара упражненеш кхоачашъярца.

Дешархоша шерра пайда эца беза гонахьа долча бакъдолчох, вахаре шоашта дайначох а, довзачох а, школе а, ц1аг1а а беча къахьегамах.

Тайп –тайпарча дошлоргах пайда эца 1омале беза дешархой, шоаш бувцаш бола мотт б1аьхий, ира, говза, хоза бувцаргболаш, къамаьл деча хана а йоазув деш а г1алаташ дергдоацаш.

Х1ара уроках, керда ча темах хоам беш, хьалха 1омадаьр кердадакккха деза деша.

8-ча класе г1алг1ай метта грамматиках йола балха программа

Кхетама каьхат

Таханарча денна хьехархошта хьалхашка доккхий декхараш латт. Уж да хьалкхувш йоаг1а т1ехье эздел долаш, г1улакхаца, нахаца товш, 1имерза, ший моттиг д1алаца ховш, Даьхе а къам а, шийна хьалхашка латта декхараш кхетадеш, цу хьакъехьа къахьегаш, дийша, 1илман лардаш 1омаь, вахаре царех пайда эца ховш хьалкхейр.

Наьна мотт 1омабар, грамматика хар боккха лоарх1ам болаш да дешархой кхетам дег1абоалабара, х1ана аьлча мотт 1омабарца кхетаю метта хозал, из б1аьхий хилар, кхыча къамий мотт а дикаг1а кхетабу бераша, цар культура йовз а новкъостал ду.

Наьна метта уроках т1а дешархоша г1алг1ай метта грамматически лардаш 1омаю, къамаьл шаьрдара балхаш а ду.

Ер программа оттаяь я 5-9 классашта лаьрх1а йолча республикански программа ларда т1а. Автор Л.Б.Зязикова. Магас. 2011, «Г1алг1ай метта грамматика» учебник И.А.Оздоев, Р.И.Оздоев 8 класс». Магас. 2011.

5-9 классашка г1алг1ай мотт хьехар д1адолалу юхьанцарча классашка 1омадаьр кердадаккхарца, д1ахо 1омадер хьалха 1омадаьчунца дувзаш д1ахьо.

8-9 классашка синтаксиси стилистики 1омаю. Цу даькъе дешархой дика кхеташ хила беза предложенешта юкьерча дешай мел долча бувзамех.

Программо хъакъоастадаъд Г1алг1ай метта грамматика чулоацам к1оаргаг1а дешархошта 1омабара, эшаш дола декхараши наькъаши:

Грамматика 1омаеш дешархой ха декхарийла ба деша лард, чаккхе, овла, дешхьалхе, суффикс, уж яздара бокъонаш; къамаъла доакъош, цар нийсаяздара бокъонаш; предложеней тайпаш, предложеней чура дешай бувзам, предложене маъженаш. Берашта ха деза дош мишта хьахиннад, из малаг1а къамаъла дакъа да...

Цхьайолча моттигашка интонаци теркалъяр- хиланза даргдоацачарех да, х1ана аьлча из теркал ца йича, малаг1а хьарак оттаде деза ховргдоацандаъ. Иштта из теркаъярца увттаду предложени кхоачалуча т1адам, хаттара е айдара хьарак, предложенена юкъе т1адерзара т1ехъа, айдардеша т1ехъа, х1аа, а... яхача дешашта т1ехъа- запятойш а, айдара хьаракаш а.

Дешархой къамаъла культура лакхъяри 1омадаъчун навикаш дег1айоалаяри хила деза х1ара урока. Из болх д1ахьо тайп-тайпара упражненеш кхоачашъярца.

Дешархоша шерра пайда эца беза гонахъа долча бакъдолчош, вахаре шоашта дайначош а, довзачош а, школе а, ц1аг1а а беча къахъегамах.

Тайп –тайпарча дошлоргах пайда эца 1омале беза дешархой, шоаш бувцаш бола мотт б1аьхий, ира, говза, хоза бувцаргболаш, къамаъл деча хана а йоазув деш а г1алаташ дергдоацаш.

Х1ара уроках, керда ча темах хоам беш, хьалха 1омадаър кердадакккха деза дешархоша.

